

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bvr

1918. 12. 14

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

659.1

Hely

Idő

"1918"

Személy

Budapest plakátváros

Kimegy az ember az utcára és nem tud megállapodni önmagával, hogy mit is olvasson el tulajdonképen. Mert azok a szép idők, amikor az ember megvárta, amíg megjelenik az újság és onnan olvashatta el, milyen plakátot akasztottak ki az utcára, elmultak. Ma nincs és nem is lehet elegendő újságpapír arra, hogy minden lehető és lehetetlen plakát szövegét újra lenyomtassa. A plakát tudniillik igen fürcsa intézmény lett a háboruban és azóta. Olyan fontos lett az ember életében, mint maga a levegő. Ha el nem olvastunk volna egynemely plakátot, akkor akár éhenhalhattunk volna, nem is számítva, hogy esetleg katonaszökevényekké léptünk volna elő és amily szigoruan vették még pár hónap előtt is a katonásdit, még az életünkkel fizethettük volna meg azt, hogy plakátot nem szoktunk olvasni.

A háboru első napjával kezdődött meg az a plakát-őrület, amely azóta meg nem szűnt, sőt ellenkezőleg most diühöngi ki csak igazán magát. Budapest egy plakátváros lett, a történelem fel fogja jegyezni, hogy ezt a járványt egy Habsburg Ferenc József nevű bécsi ember indította meg egy mondattal, a mely miatt, ha meg nem gondolja és magától meg nem hal előbb, ma biztosan agyonverik. A bécsi vén-ember nevezetes mondata így kezdődött: mindent meg gondoltam, mindent megfontoltam... Ez a mondat kezdte meg a vérontást, ez zudította az emberiségre a borzalmas háborut és nyomort, de végül innen sarjadt ki a gyönyörű magyar szabadság és a felsőleges demokrácia, amelyhez az ut csak ötödízesztendő szörnyűségeen vezethetett át.

A bécsi vén-ember plakátja után megdagadt a plakátok tengere. A mozgósítás sötétemlékű hirdetményeit, a pótsorozások légióit hirdető szomorú nyomtatványokat a nyomor kiáltó plakátjai követték. A ninstelenség, az élelmiszerhiány, a szétosztás nehézségei olyan plakátáradatot zudítottak Budapest falaira, amelyet valaha el sem tudtunk képzelni. Ha utána nézne az ember, hogy ki szerkesztett legtöbb plakátot Magyarországon, valószínűleg Folkusházy alpogármester, az akkori közéletmezési tanácsnok lenné a győztes, bár nem járna messze tőle Vita tanácsnok sem, akinek művei közül a Cipő, a Ruha, a Szén, a Tüzifa, a Petroleum és a Fémbeszolgáltatás című plakát-költemények számíthatnak a halhatatlanságra.

Mindez azonban jelentéktelen plakát-csoportosulás lehetett ahhoz a plakát-tömeghez képest, amely az idén október végével kezdett összeverődni. Az első fecskék az üzlet ablakaiban jelentek meg piros-fehér-zöld és haragos-vörös hosszukás papírokon ezzel a felirással: A Nemzeti Tanács védelme alatt. A forradalom első plakátja, a mely röpirat formájában is megjelent a fehér-öszirózsás hajnalon, így kezdődött: Kitört a forradalom, munkások ki az utcára! A mi ezután öszirózsában és plakátokban következett, az egyenesen felülmulthatatlan. Jöttek a Mindenkihez! intézett parancsok, lelkes szép mondatok, az új világ gyönyörűen lángoló Heurékái. Előbb a Nemzeti Tanács, aztán a kormány, az egyes miniszterek, az államtitkárok, a kormánybiztosok csak úgy ontották magukból a plakát-szövegeket és mondanunk sem

kell, hogy egyetlenegy sem volt közöttük felesleges. A forradalmat öszirózsával csinálták meg, de a rendet plakátokkal állították helyre.

Itt kezdődött azután, az amire nem volt szükség. Elsőbben az újságok kezdték a plakátózást folytatni. A legszenyesebb kis zuglap is Nyilt parancsban közölte a közönséggel, hogy az ő lapját olvasni mindenkinek kutya kötelessége. A kerületi politikai pártok következtek azután és olyan termelést foganatosítottak plakátokban, amilyenre Budapest utcáin nem volt még példa. Azóta azután, ha tíz ember valami okon-módon egymáshoz tartozónak érzi magát, akkor plakáton szól Budapest polgáraihoz, sőt — miután a sajtó újra szabad — akárhányszor egyes emberek is falragaszokon közlik gondolataikat embertársaikkal.

Nem lehet megszabadulni a gondolattól, hogy ezt a szervezkedési tébolyt, amely Budapest lakosságán kitört és amely miatt ma senki sem dolgozik, hanem mindenki a szónoki pályára lépett, a plakátjárvány szülte. A friss és új neveknek, amelyek minduntalan megjelentek a falakon, mérhetetlen varázsa volt. Intézett hát mindenki felhívást, proklamációt a hasonzorüekhez. Az emberek a nagy megvárakodtatás után természetes törekvéssel fix pontokat akartak meghatározni, amelyet az új társadalomban a maguk helyeként kijelöltek. A helyzet bizonytalansága összetartásra, csoportosulásra, szervezkedésre szorította az embereket. Van ennek a helyzetnek egy kis szerető illata, az egészséges önzés levegőjét is észre lehet venni, de kétségtelen, hogy bő-

XX.

séges beteges tünet is jelentkezik. A magyar szét-
 húzás akkor is megnyilatkozik, amikor szervezkedik
 a magyar. Társadalmi osztályok szétdarabolódnak,
 stréberek, akarnokok érvényesülési vágya úgy fel-
 forgácsolja a legkisebb kasztot is, hogy minden fog-
 lalkozásban, minden jelentéktelen elkülönülés önálló
 szervezkedésben dühöngi ki a benne levő kis ener-
 giát. Külön csoportosulnak a szökék és a barnák,
 tanácsok alakulnak, amelyek diktálni akarnak olyan
 kérdésekben is, amelyhez a világon semmi közük, de
 mindenképp felett semmi hozzáértésük, készségük
 nincs. Alakulnak olyan egyesületek és szervezetek,
 amelyeknek létjoga a multtal már régen lezáródott.
 Makkabeus cionisták gárdákat szerveznek és meg-
 alakul a kántorok szabadszervezete. Az embernek
 mosolyognia kell ezen a helyzeten, ahol mindenki
 azt hiszi, hogy száz oldalról való szervezkedéssel
 biztosíthatja a jövőjét, ahelyett, hogy egyetlen erős,
 terjedelmes és erkölcsi tőkében, energiában gazdag
 szervezetben törekednék helyet foglalni. Ha ez az
 örület meg nem áll, elérünk oda, hogy egyetlen em-
 ber sem fog dolgozni, megáll minden, ellenben az
 emberek kettesével lesznek megszervezve. Az a
 hetyke kis kucsma jut az eszünkbe, amit kisdíák-
 korunkban viseltünk. Hogy miért? Mert az egyetemi
 ifjúságban fellángolt a magyar tradíciókhoz való ra-
 gaszkodás, a magyar ruha becsülete. Az egyetemi
 polgárok kucsmaiban jártak, tehát természetes volt,
 hogy a bacsatopolyai dédós-gyerekek is hosszú, ke-
 mény sas-tollas kucsmaiban szaladgáljanak. Éppen
 így vagyunk a szervezkedéssel is. Mert, hogy a vas-
 és fémmunkások felségesen meg vannak szervezve,
 természetes, hogy szervezkednek a makkabeus ci-

omnak is. Persze külön a szőkék és külön a barnák. És tömörülnek a kántorok is. Mi sem természetesebb, mint hogy külön a katolikusok, kálvinisták, zsidók, unitáriusok és nazarénusok.

És a politika? Itt is rémség ami történik. Készségbe kell esni, hogy mindenki milyen igyekezettel, lázzal igyekszik hitet tenni a politikai vallásáról. Mondani sem kell, hogy igen nagy tömegben történik a politikai kikeresztelkedés. Az egyedül üdvösítő radikális és Károlyi egyházak kapuin kopogtat ma minden értenek és boldog, ha nem veszik észre rajta, hogy előbb a munkapárti vagy egyéb dzsungelében tévelygett és még a kávéházban, alsós közben is minden elvesztett parti után hazaárulónak nevezte Károlyi Mihályt és Jászi Oszkárt.

És mindez a töméntelen plakát miatt. Vajjon mikor jönnek már a boldog idők, amikor az utcákon minden negyedik héten jelenik meg egy egyszerű fehér plakát és az is röviden arról értesíti a nyájas olvasót, hogy a IX-ik kerületben elrendelték az ebzárlatot. Vajjon visszajönnek-e azok a szép idők, amikor az emberek csak a mozis plakátjait olvassák és Budapest nem lesz plakátváros, az ország pedig nem lesz szavaló, hanem dolgozó ország?